

ABORT VA UNING ASOSIY SABABLARI АБОРТ И ЕГО ОСНОВНЫЕ ПРИЧИНЫ ABORTION AND ITS MAIN CAUSES

Nosirjonova Mahliyo Murodjon qizi

<https://orcid.org/0009-0005-3221-4032>,

begzadaseytibayeva@gmail.com,

Seytibayeva Begzada Quo`at qizi

<https://orcid.org/0009-0001-3453-0320>

RIOvaBSIATM DM 2-kurs klinik ordinatorlari

<https://doi.org/10.5281/zenodo.22056845>

Annotatsiya: Ushbu tezisdan abort va uning asosiy sabablari ilmiy yondashuv asosida tahlil qilingan. Ishda rejalashtirilmagan homiladorlik, kontratsepsiya vositalaridan foydalanish darajasi, ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlar, tibbiy ko'rsatmalar va psixologik omillar kabi asosiy sabablar ko'rib chiqilgan. Ilmiy manbalar tahlili shuni ko'rsatadiki, abortlarning aksariyati oldini olish mumkin bo'lgan omillar bilan bog'liq bo'lib, reproduktiv savodxonlik darajasining pastligi muhim rol o'ynaydi.

Kalit so'zlar: abort, rejalashtirilmagan homiladorlik, reproduktiv salomatlik, kontratsepsiya, ijtimoiy omillar, tibbiy ko'rsatmalar, psixologik omillar.

Аннотация: В данной работе представлен научный анализ аборта и его основных причин. Рассматриваются такие факторы, как незапланированная беременность, уровень использования контрацепции, социально-экономические условия, медицинские показания и психологические причины. Анализ научных источников показывает, что большинство случаев аборта связано с предотвратимыми факторами, среди которых важную роль играет низкий уровень репродуктивной грамотности.

Ключевые слова: аборт, незапланированная беременность, репродуктивное здоровье, контрацепция, социальные факторы, медицинские показания, психологические причины.

Abstract: This thesis presents a scientific analysis of abortion and its main causes. It examines factors such as unintended pregnancy, level of contraceptive use, socio-economic conditions, medical indications, and psychological reasons. The analysis of scientific sources shows that most abortion cases are associated with preventable factors, with low reproductive awareness playing a significant role.

Keywords: abortion, unintended pregnancy, reproductive health, contraception, social factors, medical indications, psychological factors.

KIRISH

Abort, ya'ni homiladorlikni sun'iy to'xtatish, zamonaviy jamiyatda keng tarqalgan tibbiy amaliyotlardan biri bo'lib, u nafaqat tibbiy, balki murakkab ijtimoiy va demografik jarayonlar bilan ham chambarchas bog'liqdir. So'nggi o'n yilliklarda global miqyosda abort ko'rsatkichlari turlicha dinamikani namoyon etmoqda. Bu holat bevosita mamlakatlarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish darajasi, sog'liqni saqlash tizimining sifati va aholining reproduktiv madaniyatiga bog'liq ekanligi aniqlangan [1].

Ilmiy ma'lumotlarga ko'ra, dunyo bo'yicha har yili millionlab abortlar amalga oshiriladi va ularning aksariyati rejalashtirilmagan homiladorlik natijasidir [2]. Shu sababli, abortning

yuzaga kelish sabablarini tizimli o'rganish reproduktiv salomatlikni yaxshilash va samarali profilaktika choralarini ishlab chiqishda muhim ahamiyatga ega.

METODOLOGIYA VA ADABIYOTLAR TAHLILI

Tadqiqot metodologiyasi tizimli ilmiy adabiyotlar tahliliga asoslangan. 2005–2024-yillar davomida chop etilgan xalqaro va milliy ilmiy maqolalar, JSST hisobotlari va ijtimoiy tadqiqotlar o'rganildi.

Ilmiy manbalarga ko'ra, abortga olib keluvchi sabablar ko'p omilli bo'lib, ular orasida rejalashtirilmagan homiladorlik yetakchi o'rinni egallaydi. Bu holat asosan kontratsepsiya vositalaridan noto'g'ri foydalanish yoki ulardan butunlay foydalanmaslik bilan izohlanadi [3]. Shuningdek, ijtimoiy-iqtisodiy omillar, jumladan, daromad darajasi, oilaviy sharoit va ayolning jamiyatdagi mavqei ham qaror qabul qilish jarayonida hal qiluvchi rol o'ynaydi [4].

Tibbiy ko'rsatmalar esa ona sog'lig'iga jiddiy xavf tug'diruvchi kasalliklar yoki homilada aniqlangan og'ir patologiyalar bilan bog'liq bo'lib, abortning majburiy turini tashkil etadi [5].

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Tahlillar natijasida abortning asosiy sabablarini quyidagi guruhlariga ajratish mumkin:

Reproduktiv savodxonlikning pastligi: Rejalashtirilmagan homiladorlik eng asosiy omil bo'lib, bu ko'pincha kontratsepsiya usullari haqida bilimlarning yetishmasligi bilan bog'liq. Ayniqsa, yoshlar orasida bu ko'rsatkich yuqoriligicha qolmoqda [3].

Ijtimoiy-iqtisodiy bosim: Moliyaviy qiyinchiliklar, turar-joy muammolari yoki kelajakdagi ijtimoiy barqarorlikka bo'lgan ishonchsizlik ayollarni homiladorlikni to'xtatishga majbur qiluvchi tashqi omillardir [4].

Tibbiy zaruriyat: Zamonaviy prenatal diagnostika usullari homiladagi genetik va fiziologik nuqsonlarni erta aniqlash imkonini beradi. Bunday holatlarda abort tibbiy komissiya tavsiyasiga ko'ra amalga oshiriladi [5].

Psixologik va subyektiv omillar: Stress, oiladagi ijtimoiy bosim, "istalmagan farzand" kompleksi va shaxsiy tayyorgarlikning yo'qligi qaror qabul qilishda ruhiy turtki bo'ladi [6].

O'zbekiston sharoitida olib borilgan tadqiqotlar (Yusupova N.X. va boshqalar) ham oilani rejalashtirish xizmatlarini takomillashtirish va aholi o'rtasida tushuntirish ishlarini kuchaytirish zarurligini tasdiqlamoqda [7, 8].

XULOSA

Abort murakkab ijtimoiy-biologik muammo bo'lib, uning sabablari majmuaviy xarakterga ega. Rejalashtirilmagan homiladorlik va kontratsepsiya vositalaridan foydalanish darajasining pastligi asosiy preventiv (oldini olish mumkin bo'lgan) omillardir. Abortlar sonini kamaytirish uchun nafaqat tibbiy xizmatlar sifatini oshirish, balki aholining reproduktiv savodxonligini yuksaltirish, zamonaviy oilani rejalashtirish usullarini targ'ib qilish va ayollarni ijtimoiy himoya qilish tizimini mustahkamlash talab etiladi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Bearak J., Popinchalk A. et al. (2020). Global abortion incidence. *The Lancet Global Health*.
2. Guttmacher Institute (2023). *Unintended Pregnancy and Abortion Worldwide*.
3. Cleland J. et al. (2012). Contraception and unintended pregnancy. *The Lancet*.
4. Singh S. et al. (2018). *Abortion Worldwide Report*.
5. Cunningham F.G. et al. (2022). *Williams Obstetrics*.
6. Biggs M.A., Upadhyay U.D. (2014). Mental health and abortion. *BMC Medicine*.

7. O'zbekiston Respublikasi SSV (2022). *Reproduktiv salomatlik strategiyasi*.
8. Yusupova N.X., Tursunova D.A. (2021). *Reproduktiv salomatlik asoslari*. Toshkent.

